Signature of Invigilators

1. ....

2. ....

Roll No. | | | | | |

(In figures as in Admit Card)

EDUCATION

Paper III

Roll No. ....

....

(In words)

D—1302

Name of Areas/Section (if any) ....

Time Allowed : $2\frac{1}{2}$ Hours] [Maximum Marks : 200

Instructions for the Candidates

1. Write your Roll number in the space provided on the top of this page.
2. Write name of your Elective/Section if any.
3. Answer to short answer/essay type questions are to be written in the space provided below each question or after the questions in test booklet itself. No additional sheets are to be used.
4. Read instructions given inside carefully.
5. Last page is attached at the end of the test booklet for rough work.
6. If you write your name or put any special mark on any part of the test booklet which may disclose in any way your identity, you will render yourself liable to disqualification.
7. Use of calculator or any other Electronics Devices are prohibited.
8. There is no negative marking.
9. You should return the test booklet to the invigilator at the end of the examination and should not carry any paper outside the examination hall.

પરીક્ષાર્થીઓ માટે સૂચનાઓ :

૧. આ પૃષ્ઠના ઉપલા ભાગે આપેલી જગ્યામાં તમારી ક્રમાંક સંખ્યા (રોલ નંબર) લખો.

૨. તમે જે વિકલ્પનો ઉત્તર આપો તેનો સ્પષ્ટ નિર્દેશ કરો.

૩. ટૂંક નોધ કે નિબંધ પ્રકારના પ્રશ્નોના ઉત્તર દરેક પ્રશ્નની નીચે આપેલી જગ્યામાં જ લખો. વધારાના કોઈ કાગળનો ઉપયોગ કરશો નહી.

૪. અંદર આપેલી સૂચનાઓ ધ્યાનથી વાંચો.

૫. આ ઉત્તરપોથીને અંતે આપેલું પૃષ્ઠ કાચા કામ માટે છે.

૬. આ ઉત્તરપોથીમાં કયાંય પણ તમારી ઓળખ કરાવી દે એવી રીતે તમારું નામ કે કોઈ ચોકક્સ નિશાની કરી હશે તો તમે આ પરીક્ષા માટે ગેરલાયક સાબીત થશો.

૭. કેલકયુલેટર અથવા ઈલેક્ટ્રોનિક્સ સાધનો જેવા ઉપયોગ કરવો નહીં.

૮. નકારાત્મક ગુણાંક પદ્ધતિ નથી.

૯. પ્રશ્નપત્ર લખાઈ રહે એટલે આ ઉત્તરપોથી તમારા નિરીક્ષકને આપી દેવી. પરીક્ષાખંડની બહાર કોઈપણ પ્રશ્નપત્ર લઈ જવું નહીં.

FOR OFFICE USE ONLY
Marks Obtained

Question Number	Marks Obtained	Question Number	Marks Obtained	Question Number	Marks Obtained
1					
2					
3					
4					
5					
6					
7					
8					
9					
10					
11					

Total Marks Obtained..................................
Signature of the co-ordinator.....................
(Evaluation)

SEAL

EDUCATION
શિક્ષણ
PAPER-III
પ્રશ્નપત્ર-III

Note :— This paper has two parts A and B. *All* questions are compulsory.
નોંધ :– આ પ્રશ્નપત્રમાં બે વિભાગ છે અ અને બ. બધા પ્રશ્નો ફરજીયાત છે.

Part A
વિભાગ અ

Note :— This part has *ten* short essay type questions of **16** marks each to be answered in about **300** words each.
નોંધ :— આ વિભાગમાં **૧૦** લઘુ નિબંધ પ્રકારના પ્રશ્નો છે. દરેકના **૧૬** ગુણ છે અને તે દરેકના ઉત્તર આશરે ૩૦૦ શબ્દોમાં લખવાના છે.

1. What is the concept of knowledge in Realism ? Discuss the content and methods of teaching according to Realism.
વાસ્તવવાદમાં 'જ્ઞાન' ની સંકલ્પના શી છે ? વાસ્તવવાદ અનુસાર અધ્યાપનના વિષયવસ્તુ અને પદ્ધતિની ચર્ચા કરો.

Or

અથવા

Discuss the contribution of Shri Aurobindo to educational thinking in view of the following points :
(*i*) Concept of Education
(*ii*) Objectives of Education
શિક્ષણ ચિંતનમાં શ્રી અરવિંદનું પ્રદાન નીચેના મુદ્દાઓ ધ્યાનમાં રાખીને ચર્ચો :
(*i*) શિક્ષણની સંકલ્પના
(*ii*) શિક્ષણના હેતુઓ

2. What should be the nature of education for eradicating gender differentiation at school level ? Give brief outline of educational programme.
શાળા કક્ષાએ જાતિ–અસમાનતા દૂર કરવા માટેના શિક્ષણનું સ્વરૂપ કેવું હોવું જોઈએ ? શૈક્ષણિક કાર્યક્રમની સંક્ષિપ્ત રૂપરેખા રજૂ કરો.

Or

અથવા

How does education affect social stratification in India ? Explain with illustration.
ભારતમાં શિક્ષણ સામાજિક સ્તરીકરણને કઈ રીતે અસર કરે છે ? ઉદાહરણ આપી સમજાવો.

3. Give an account of emotional development from childhood to adulthood.
બાલ્યાવસ્થાથી પુખ્તાવસ્થા સુધીનો સાંવેગિક વિકાસનો ક્રમ વર્ણવો.

Or

અથવા

On what aspects do individuals differ ? How could such differences be identified through testing ?
કયાં કયાં પાસાંઓમાં વ્યક્તિઓ ભિન્નતા ધરાવે છે ? કસોટીઓ દ્વારા આવા તફાવતો કઈ રીતે ઓળખી શકાય ?

4. What is operant conditioning ? Explain some human behaviour resulting from operant conditioning.
કારક અભિસંધાન એટલે શું ? કારક અભિસંધાન દ્વારા પરિણમતાં કેટલાંક માનવ વર્તનો સમજાવો.

Or

અથવા

Explain the types of learning according to Gagne's theory.
ગૅગ્નેના સિદ્ધાંત મુજબ અધ્યયનના પ્રકારો સમજાવો.

5. What are the characteristics of an emotionally mal-adjusted person ? What measures will you take to make him adjusted ?
સાંવેગિક રીતે કુસમાયોજિત વ્યક્તિનાં લક્ષણો કયાં છે ? તેને સમાયોજિત બનાવવા માટે તમે કયા ઉપાયો પ્રયોજશો ?

Or

અથવા

Explain any *two* projective techniques of measuring personality.
વ્યક્તિત્વ માપનની કોઈપણ બે પ્રક્ષેપણ પ્રયુક્તિઓ સમજાવો.

6. Why is guidance an integral part of educational process ? Explain the principles of guidance in brief.
શા માટે માર્ગદર્શન એ શૈક્ષણિક પ્રક્રિયાનો અંતર્ગત ભાગ ગણાય છે ? માર્ગદર્શનના સિદ્ધાંતો ટૂંકમાં સમજાવો.

Or

અથવા

What are the uses of occupational information in guidance ? Present occupational information needed for B.Ed. students.
માર્ગદર્શનમાં વ્યાવસાયિક માહિતીના ઉપયોગો કયા છે ? બી.એડ.ના વિદ્યાર્થીઓ માટે જરૂરી વ્યાવસાયિક માહિતી રજૂ કરો.

7. "A study of job-satisfaction of teacher educators at secondary level of Gujarat State in the context of sex, basic discipline, experience, area and adjustment." Formulate *five* research questions, *five* objectives and *six* null hypotheses to study this problem.

''ગુજરાત રાજ્યના માધ્યમિક કક્ષાના શિક્ષક-પ્રશિક્ષકોના કાર્ય-સંતોષનો જાતિ, મૂળ વિદ્યાશાખા, અનુભવ, વિસ્તાર અને અનુકૂલનના સંદર્ભમાં અભ્યાસ.'' આ સમસ્યા માટે પાંચ સંશોધન પ્રશ્નો, પાંચ હેતુઓ અને છ શૂન્ય ઉત્કલ્પનાઓ રચો.

Or

અથવા

Explain 'Population' and 'Sample'. Write a brief note on the following techniques :

(1) Purposive Sampling;

(2) Systematic Sampling;

(3) Cluster Sampling.

'વ્યાપવિશ્વ' અને 'નિદર્શ' સમજાવો. નીચેની નિદર્શ પ્રયુક્તિઓ પર ટૂંક નોંધ લખો :

(1) હેતુપૂર્ણ નિદર્શ.

(2) યોજનાબદ્ધ નિદર્શ.

(3) ઝૂમખા નિદર્શ.

8. **Discuss the factors affecting internal and external validity of an experiment.**
પ્રયોગની આંતરિક અને બાહ્ય યથાર્થતા પર અસર કરતાં પરિબળો ચર્ચો.

Or

અથવા

What is historical research ? Describe primary and secondary sources in historical research with illustrations.
ઐતિહાસિક સંશોધન એટલે શું ? ઐતિહાસિક સંશોધનમાં પ્રાથમિક અને ગૌણ સ્રોત ઉદાહરણસહ વર્ણવો.

9. State reasons for proliferation of distance education in India. How has information technology helped in developing distance education in present times ?

ભારતમાં દૂરવર્તી શિક્ષણનો ઝડપી વિકાસ થવાનાં કારણો જણાવો. સાંપ્રત સમયમાં દૂરવર્તી શિક્ષણનો વિકાસ કરવામાં માહિતી ટેકનોલોજીએ કેવી રીતે મદદ કરી છે ?

Or

અથવા

Why do we need universalisation of primary education in India ? Describe the efforts made by governmental and non-governmental agencies in this direction.

ભારતમાં પ્રાથમિક શિક્ષણના સાર્વત્રીકરણની શી આવશ્યકતા છે ? આ દિશામાં સરકારી અને બિનસરકારી સંસ્થાઓ દ્વારા કરવામાં આવેલા પ્રયાસો વર્ણવો.

10. Explain the foundations of curriculum construction.
અભ્યાસક્રમ સંરચનાની આધારશિલાઓ સમજાવો.

Or

અથવા

Explain with illustration 'Formative and Summative Evaluation' of curriculum.
અભ્યાસક્રમના વિકાસાત્મક અને અંતિમ મૂલ્યાંકન ઉદાહરણ આપી સમજાવો.

Part B
વિભાગ બ

Note :— This part has only *one* question of **40** marks to be answered in about **800** words each.

નોંધ :– આ વિભાગમાં ફક્ત એક પ્રશ્ન ૪૦ ગુણનો છે. જેનો ઉત્તર લગભગ ૮૦૦ શબ્દોમાં લખો.

11. Discuss educational leadership in the context of the following points :
   (*i*) Meaning and nature
   (*ii*) Styles of Leadership (any *two*)
   (*iii*) Techniques for measuring Leadership.

   નીચેના મુદ્દાઓના સંદર્ભે શૈક્ષણિક નેતૃત્વની ચર્ચા કરો :
   (*i*) અર્થ અને સ્વરૂપ
   (*ii*) નેતૃત્વની શૈલીઓ (ગમે તે બે)
   (*iii*) નેતૃત્વ માપનની પ્રવિધિઓ

Or

અથવા

What is a standardized test ? Explain steps involved in test standardization.
પ્રમાણિત કસોટી એટલે શું ? કસોટી પ્રમાણીકરણનાં સોપાનો સમજાવો.

Or

અથવા

What do we mean by 'Communication' ? Discuss the following dimensions of Communication :
(*i*) Process
(*ii*) Verbal and Non-verbal Communication
(*iii*) Barriers to Communication.

'પ્રત્યાયન' નો આપણે શો અર્થ કરીએ છીએ ? પ્રત્યાયનનાં નીચેના પરિમાણો ચર્ચો :
(*i*) પ્રક્રિયા
(*ii*) શાબ્દિક અને અશાબ્દિક પ્રત્યાયન
(*iii*) પ્રત્યાયનના અવરોધો

Or

અથવા

What are the characteristics of learning disabled Children ? How can you identify such children ? Which points will you consider while teaching them ?
અધ્યયન-અક્ષમતા ધરાવતાં બાળકોનાં લક્ષણો કયાં છે ? આવાં બાળકોને કઈ રીતે ઓળખી શકાય ? આવાં બાળકોનાં અધ્યાપન વખતે તમે કયા મુદ્દાઓ ધ્યાનમાં રાખશો ?

Or

અથવા

Evaluate teaching as a profession. Discuss the role of preservice and inservice education in preparing professional teachers.
'અધ્યાપન' નું વ્યવસાય તરીકે મૂલ્યાંકન કરો. વ્યાવસાયિક શિક્ષકોને તૈયાર કરવામાં પૂર્વ સેવાકાલીન તથા સેવાકાલીન પ્રશિક્ષણની ભૂમિકા ચર્ચો.